

KONFLIKTINRATKAISUSIMULAATIO

Suomalainen CMI (Crisis Management Initiative) toimii ympäri maailman tukemalla keskenään konfliktiin ajautuneiden ihmisten pyrkimyksiä ratkoa erimielisyyksiään ja rakentaa rauhaa. Yksi CMI:n tärkeimmistä toimintatavoista on vuoropuhelun tukeminen. Vuoropuhelun avulla rakennetaan luottamusta konfliktin osapuolten välille. Kun keskinäinen luottamus on saavutettu, voidaan alkaa etsiä ratkaisuja, joihin osapuolet voivat sitoutua. Tässä rooliharjoituksessa osallistujat pääsevät kokemaan todentuntuisen konfliktitilanteen jännitteisessä yhteisössä ja harjoittelemaan konfliktin ratkaisemista.

MISTÄ HARJOITUKSESSA ON KYSE

- Kesto: valmistelu 45 minuuttia (rooleihin tutustuminen voidaan antaa myös kotiläksyksi) + simulaatio 45 minuuttia + purku 45 minuuttia.
- Oppilaat pääsevät kokemaan todentuntuisen konfliktitilanteen jännitteisessä yhteisössä ja harjoittelemaan konfliktin ratkaisemista roolipelin kautta.

HARJOITUKSEN TAVOITTEET

Tässä rooliharjoituksessa osallistujat pääsevät kokemaan todentuntuisen konfliktitilanteen jännitteisessä yhteisössä. He saavat kokeilla omakohtaisesti konfliktin ratkaisemista vuoropuhelun keinoin.

Vuoropuhelu väkivallan vaihtoehtona tarjoaa keinon rakentaa luottamusta riidan osapuolten välille, tuomalla heidät yhteen tasavertaisina, turvallisessa ympäristössä ja puolueettomaksi koetun välittäjän tai välittäjien avustuksella.

Kun keskinäinen luottamus on saavutettu, voidaan alkaa etsiä ratkaisuja, jotka ottavat huomioon kaikkien osapuolten tarpeet ja huolet. Tässä auttaa hyvä välitystyö, sillä väärinkäsitykset ovat tavallisia ja tunteet voivat käydä kuumina. Konfliktiin on harvoin täydellistä vastausta, mutta mitä parempi prosessi sen etsimistä ohjaa, sen suuremmalla todennäköisyydellä tilanteeseen löytyy hyvä ratkaisu.

HARJOITUKSEN KULKU:

Opettaja toimii harjoituksen ohjaajana ja varmistaa, että simulaatio etenee sujuvasti ja jäsennetysti. Kaikkien tulee olla perillä ohjeista ennen harjoituksen alkua ja noudatettava niitä sen aikana. Harjoituksen jälkeen on pidettävä purkutilaisuus.

Jotta harjoitus olisi mahdollisimman tehokas, monipuolinen ja opettava, on syytä kiinnittää huomiota sekä hyvään ennakkovalmisteluun että keskusteluun jälkikäteen.

Jaa roolit osallistujien kesken. Anna heidän itse valita hahmonsa tai anna jokaiselle rooli, jonka luulet olevan mahdollisimman opettavainen kyseisen oppilaan tuntien. Yritä löytää tasapaino oppilaan esiintymistaidon ja roolin haastavuuden välillä. Ennen roolipelin alkua, oppilaat voivat kirjoittaa roolinsa nimen paitaan kiinnitettävään lappuun ja jokainen voi vuorollaan esittäytyä roolihahmonaan. Kaikkien simulaation osallistuvien on ennen roolipelin alkua tiedettävä kuka esittää mitäkin roolia, sillä osa rooleista liittyy toisiinsa.

Materiaalissa on kuvattu yhdeksän roolia ja luokissa on eri määriä oppilaita, joten todennäköisesti useampi henkilö joutuu esittämään samaa roolia. Se voi tuottaa kiinnostavia vuorovaikutuksia saman roolin eri tulkintojen välillä.

Harjoituksen kannalta on hyvä, jos fyysinen tila sallii osallistujien uppoutua rooleihinsa. Alkukohtaus tapahtuu kaupungin kadulla koulun ulkopuolella, joten harjoitus voidaan järjestää ulkona tai luokkahuoneeseen voidaan lavastaa sopivia yksityiskohtia: koulun portti, jalkakäytävä, bussipysäkki jne.

Heti harjoituksen päätyttyä on tärkeää purkaa osallistujien roolit, jotta voidaan selkeästi todeta harjoituksen päättyneen ja oppilaat voivat palata omiksi itsekseen ja palauttaa keskinäiset suhteensa entiselleen. Roolien purkamiseen on monia harjoituksia. Esimerkiksi: Ohjaa osallistujat piiriin ja kehoita heitä leikisti "riisumaan roolinsa vaatteet" yltään. Tai pyydä osallistujia esittelemään itsensä vuorotellen omana itsenään.

Roolien purkamisen jälkeen on syytä käsitellä harjoitusta keskustelemalla ja pohtimalla, mikä voi kestää yhtä kauan kuin itse harjoitus. Tässä välissä voidaan tarpeen vaatiessa pitää pieni tauko.

Alla oleva materiaali on tarkoitettu vain ohjenuoraksi. Tunnet itse oppilaasi parhaiten ja voit muokata harjoitusmateriaalia yksityiskohtaisemmaksi tai avoimemmaksi ja kieleltään helpommaksi tai monimutkaisemmaksi, mikä vain on opetuksen kannalta tehokkainta. Voit antaa tarkempia toimintaohjeita, jos oppilaasi kaipaavat niitä, mutta muista jättää tilaa myös improvisaatiolle.

Valmisteluihin, ohjeistukseen, selitykseen ja roolijakoon tulisi käyttää noin 30 minuuttia. Itse rooliharjoitukselle tulisi aikaa varata ainakin tunti, jotta osallistujilla on alkukohtauksen jälkeen aikaa pohtia reaktioitaan itsenäisesti tai pienissä ryhmissä ja kerääntyä jälleen yhteen suureen vuoropuheluun. Tämä voi toistua useita kertoja. Roolien purkuun voidaan käyttää viisi minuuttia ja keskustelun tulisi kestää vähintään 45 minuuttia, mutta mieluummin jopa 90 minuuttia tai enemmän, ryhmän koosta riippuen.

Harjoitusmateriaali

Jaa yleisohjeet kaikille osallistujille. Ne selittävät harjoituksen kokonaisrakenteen.

MONISTE 1

YLEISET OHJEET

Saatte jokainen kuvauksen roolista, jota esitätte tässä harjoituksessa. Jokaisessa roolikuva-
uksessa on lyhyt hahmotelma henkilöihahmon taustasta, ajatuksista ja tunteista. Saat 10-15
minuuttia aikaa valmistautua ja pohtia, kuinka toimit roolihenkilönäsi. Jos rooli ei ole kovin
tuttu, voit hakea pikaisesti lisätietoa vaikkapa internetistä.

Otatte osaa vuoropuheluun, joka käsittelee jännittyntä tilannetta eräässä yhteisössä ny-
kypäivän Suomessa. Toiset teistä pelkäävät toisia ja/tai käyttäytyvät aggressiivisemmin,
toiset esittävät sovinnollisempia, rakentavampia rooleja. Ihan kuten todellisessa yhteisössä,
jokaisen on opittava toimimaan uudessa tilanteessa, joka koskettaa teitä kaikkia.

Muista, että osallistuaksesi tehokkaasti vuoropuheluun, sinun on pyrittävä parhaasi mu-
kaan:

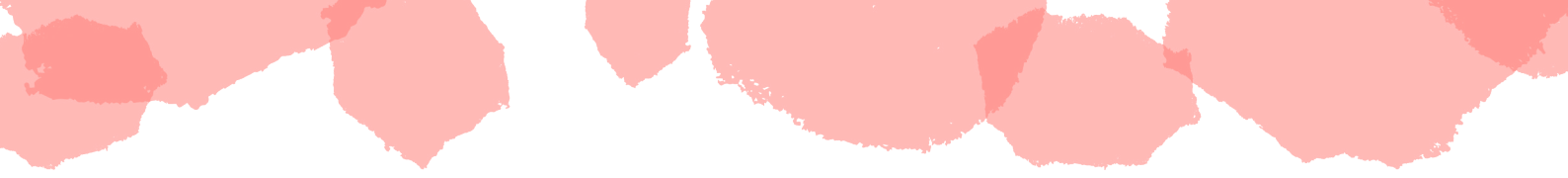
- Ilmaisemaan oma tilanteesi mahdollisimman selkeästi: mitä haluat, mitä et halua, ja miksi. Voit myös osoittaa tunteitasi, mutta muista selittää rakenta-
vassa hengessä, mistä tunteesi johtuvat.
- Ymmärtämään muiden asemaa, etenkin niiden joiden kanssa olet konfliktis-
sa. Kysy kysymyksiä, vältä väkivaltaa (myös hyökkäviä sanoja), ole empaat-
tinen, kuuntele tarkkaavaisesti.
- Hyödyntämään suhteitasi ja verkostojasi. Käytä hyväksesi ohjeissa kuvattuja
olemassa olevia suhteitasi ja yritä kehittää uusia suhteita harjoituksen ede-
tessä. Konflikteja voidaan ratkaista vain, jos ihmiset luottavat ja ovat yhtey-
dessä toisiinsa.
- Etsimään ratkaisuja. Älä hylkää ideoita, vaikka ne vaikuttaisivat kuinka hul-
lulta. Yritä olla luova ja keksiä ehdotuksia, joihin kaikki voivat olla tyytyväisiä.

Harjoituksen alkukohtaus tapahtuu jalkakäytävällä koulun ulkopuolella, juuri kun koulupäivä
on päättymässä ja oppilaat ovat lähdössä koulun portista ulos. Joku liimaa koulun edessä
julisteita, joissa varoitetaan islamin vaaroista. Nuori ohikulkija, joka yrittää repiä julisteita ja
puolustaa islaminuskkoa, joutuu sanaharkkaan julisteiden liimaajan kanssa. Kun oppilaita ja
vanhempia saapuu jalkakäytävälle, riita saa yhä enemmän yleisöä ja osallisia. Tilanne kirisi-
tyy pienessä väkijoukossa, ja pian alkaa toisten päälle huutaminen. Opettaja tulee ulos kat-
somaan, mistä on kyse, ja päättyy osaksi riitaa. Kun yhteenottoa on jatkunut muutama mi-
nuutti ja tunteet alkavat käydä kuumina, julisteiden liimaaja ja ensimmäinen ohikulkija päät-
tävät poistua paikalta, huutaen solvauksia toistensa perään.

Tämän alkukohtauksen on sinusta kiinni, kuinka harjoitus etenee. Jokaisen mukanaolijan
toiminta joko yksilönä tai ryhmän osana vaikuttaa harjoituksen lopputulokseen, siis siihen
löytyykö riitaan ratkaisu vai ei.

Voit liikkua harjoitusalueella aivan kuten liikkuisit todellisessa kaupunkitilassa. Voit kävel-
lä pois väkijoukosta ja etsiä rauhallisemman keskusteluympäristön, etsiä ja tavata toisia tai
käyttää puhelinta tai internetiä yhteydenpitoon.

Harjoituksen jälkeen käydään yhdessä läpi kysymyksiä, jotka auttavat pohtimaan, mitä har-
joituksessa tapahtui ja mitä siitä voidaan oppia.

--

Opettaja: Anna seuraavat roolikuvaukset osallistujille, yksi per oppilas, siten kuin olette päättäneet roolit jakaa. Huom! Roolia "Nuori fundamentalistimuslimi" voidaan muokata, jos aihepiiri vaikuttaa oppilaille liian herkältä.

--

MONISTE 2

ROOLI 1 - VANHEMPI PAKOLAISNAINEN SYYRIASTA

Olet aikuinen nainen ja saavuit Suomeen kuukausia sitten kuljettuasi pitkän ja vaarallisen matkan Syyriasta Turkin ja muiden maiden läpi. Sinulla on useita lapsia, mutta miehesi jäi Syyriaan ja yhteytenne katkesivat. Arvelet, että hän saattaa olla mukana taisteluissa Syyriassa, mutta et uskalla mainita tästä kenellekään. Olet oppinut suhteellisen hyvin suomea, mutta sinulla on vaikeuksia ymmärtää suomalaista kulttuuria ja puhetapaa. Ennen sotaa et koskaan käynyt Lähi-idän ulkopuolella. Saat yhteiskunnalta asunnon ja sosiaaliturvan, ja lapsesi saavat käydä koulua, mutta et luota enää mihinkään hallitukseen.

Epäilet, että sinut saatetaan jonain päivänä häätää ulos Suomesta, vaikka viranomaiset nyt antavatkin teidän jäädä. Ajattelet, että tämän takia sinun on hyvä olla sosiaalinen ja avulias lastesi koulussa ja naapureidesi kanssa, jotta ihmiset pitäisivät sinusta ja puolustaisivat sinua, jos häätöpäätös tulisi.

Olet “Teini-ikäisen syyrialaispakolaisen” äiti. Hän on nyt oppilaana “Opettajan” luokalla. Harjoituksen alussa olet matkalla koulun portille tapaamaan lastasi, kun huomaat pienen äänekkään väkijoukon. Yksi huutavista ihmisistä on selkeästi kotoisin Lähi-Idästä. Pohdit heti, että pitäisikö sinun puuttua konfliktiin, sillä ymmärrät tästä kulttuurista lähtöisin olevien näkökulmiaan luultavasti paremmin kuin keskiverto suomalainen. Olet samaan aikaan huolissasi siitä, että jos puutut tilanteeseen sinut leimataan tietynlaiseksi.

MONISTE 3

ROOLI 2 - NUORI FUNDAMENTALISTIMUSLIMI

Olet 19-vuotias mies, jonka vanhemmat ovat tulleet Suomeen pakolaisina Irakista. Olit vasta vauva, kun saavuitte. Koet, että maailma ei reagoi jatkuviin ihmisoikeusrikkomuksiin eri puolilla Lähi-itää samalla tavalla kuin Pariisin ja Brysselin terrori-iskuihin. Nähtävästi pommiskutu Euroopassa pakottaa ihmiset välittämään! Et ole löytänyt kanavia ilmaista vihaasi ja suruasi tämän epäkohdan suhteen, joten olet kääntynyt internetin puoleen. Fundamentalistisen muslimisaarnaajan kautta olet löytänyt verkosta merkitystä elämääsi ja saanut yhteyden samoin ajatteleviin ihmisiin. Tässä porukassa jotkut sanovat olevansa valmiita jihadistiseen toimintaan ympäri Eurooppaa ja toiset jakavat jo suunnitelmiaan. Pohdit, löytyiskö tällaisesta toiminnasta suurempi tarkoitus elämällesi. Samalla voisit päästä hengestäsi, mutta luulet että se saattaisi olla kaiken arvoista.

Olet huonoissa väleissä "Opettajan" kanssa. Vielä vähän aika sitten olit hänen oppilaansa ja riitelitte usein. Olet kiinnostunut tapaamaan pakolaisia, jotka ovat äskettäin tulleet Lähi-idästä, koska haluat tietää millaista on todellisuudessa elää muslimimaassa.

Harjoituksen alussa kävelet koulun ohi ja näet jonkun liimaavan julisteita, joissa varoitetaan islamin vaaroista. Yrität puolustaa islaminuskkoa ja repiä julisteita, ja päädyt riitelemään tämän henkilön kanssa. Puhut tunteikkaasti ympärille kokoontuneille ihmisille, jotka saattavat puolustaa tai vastustaa kantaasi. Kun riitaa on jatkunut muutama minuutti ja tunteet alkavat käydä kuumina, sinä ja julisteiden liimaaja poistutte vastakkaisiin suuntiin, huutaen solvauksia toistenne perään.

MONISTE 4

ROOLI 3 - OPETTAJA

Olet kokenut kantasuomalainen opettaja, jonka luokalle on tullut tänä vuonna useita uusia pakolaislapsia. "Teini-ikäinen pakolainen Syyriasta" on yksi heistä. Jotkut heistä puhuvat suhteellisen hyvää englantia, eikä kukaan puhu suomea. He vaikuttavat ahdistuneilta ja etäisiltä, ja seurustelevat vain keskenään arabiaksi, joskus kovaan ääneen. Sinun on opittava toimimaan näiden lasten kanssa, saatava yhteys heidän vanhempiansa, löydettävä heille sopivat oppimistavoitteet ja auttaa heitä sopeutumaan kouluun ja laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Olet myös saanut poliisilta ohjeet, kuinka tunnistaa mahdollisia merkkejä ääri-riiateista teini-ikäisten käytöksessä. Tämä kaikki on sinulle täysin uutta.

Tajuat, että kaupunkilaiset kunnioittavat sinua ja pitävät ehkä sinua luontevana välittäjänä, jos yhteisössä syntyy riitoja. Joudut ehkä etsimään liittolaisia tai kannattajia yrittäessäsi saada aikaan rauhaa, tai tukemaan toisten pyrkimyksiä edistää vuoropuhelua.

Sinulla on neutraalit välit "Aktivistit/Järjestöyöntekijään", "Paikallislehden toimittajaan" ja "Valtapuolueen poliitikkoon", joilla kaikilla on kouluikäisiä lapsia. "Kantasuomalainen koululainen" on luokallasi, ja hän on tunnollinen oppilas.

Harjoituksen alussa olet juuri lopettanut päivän oppitunnit ja päästänyt luokan kotiin, kun kuulet huutoa koulun portin suunnalta. Katsot ulos ja näet pienen väkijoukon kerääntyneen jalkakäytävälle. Päätät mennä ulos selvittämään, mistä on kyse ja voitko olla jotenkin avuksi.

MONISTE 5

ROOLI 4 - ÄÄRIOIKEISTOAKTIVISTI

Olet työtön, kantasuomalainen äärioikeistolaisen järjestön aktivisti. Pelkää vilpittömästi muslimeita, etenkin vasta maahan tulleita pakolaisia. Uskot, että Suomi on vaarassa muuttua yhtä epävakaaksi kuin Ranska ja Belgia jo yhden sukupolven aikana, ja ainoa tapa estää tämä on minimoida maahanmuutto muslimimaista. Et luota valtavirran poliitikkoihin perheesi, yhteisösi ja elämäntapasi suojelemiseksi näiltä vaarallisilta ilmiöiltä. Koet tarvetta toimia itse, koska poliittinen järjestelmä on pettänyt sinut. Otat osaa mielenosoituksiin ja muihin tempauksiin: jakelet halal-ruokaa vastustavia lentolehtisiä ja kirjoitat liiduilla poliittisia viestejä jalkakäytäviin.

Sinulla on huonot välit "Opettajaan", koska olit aikaisemmin hänen oppilaansa ja riitelitte usein. Et pidä "Valtapuolueen politiikosta", koska hän edustaa sinulle kaikkea, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa on tällät hetkellä pielessä. "Toimittaja" on mielestäsi useimmiten hyvä ja tasapuolinen useimmissa tärkeissä uutisjutuissa, mutta epäilet hänen henkilökohtaisten mielipiteidensä eroavan omista kannoistasi.

Harjoituksen alussa olet koulun edustalla ripustamassa julisteita, joissa varoitetaan islamin vaaroista. Nuori arabilta näyttävä ohikulkija alkaa huutaa jotain islamin hienoudesta uskontona ja yrittää repiä julisteitasi. Et tietenkään niele tätä, vaan puhut tunteikkaasti ympärille kokoontuneille ihmisille, jotka saattavat puolustaa tai vastustaa kantaasi. Kun riitaa on jatkunut muutama minuutti ja tunteet alkavat käydä kuumina, sinä ja arabin näköinen mies poistutte vastakkaisiin suuntiin, huutaen solvauksia toistenne perään.

MONISTE 6

ROOLI 5 - TEINI-IKÄINEN PAKOLAINEN SYYRIASTA

Olet koululainen ja saavuit Suomeen kuukausia sitten pakolaisena, kuljettuasi pitkän ja vaarallisen matkan Syyriasta Turkin ja muiden maiden läpi äitisi ja sisarustesi kanssa. Olette menettäneet yhteyden isääsi, joka jäi Syyriaan. Äitisi uskoo, että isäsi saattaa olla osallisena taisteluissa Syyriassa, mutta ei uskalla mainita asiasta kenellekään. Äiti luulee, ettet tiedä hänen epäilyksistään. Syyrian sota ja laajempi jännite islamilaisten ja länsimaisten maiden ja arvojen välillä hämmentävät sinua, etkä tiedä kuka on oikeassa ja kuka väärässä. Viimeaikainen epävarmuus ja kohtaamasi vaarat ovat olleet henkisesti uuvuttavia, minkä vuoksi suutut herkästi. Tunnet olosi oudoksi. Suomessa et enää edes tiedä, kuka olet. Puhut hyvää englantia ja olet oppinut jonkin verran Suomea, mutta sinulla on vaikeuksia ymmärtää suomalaista kulttuuria ja puhetapaa. Ennen sotaa et koskaan käynyt Lähi-idän ulkopuolella. Puhut usein muille pakolaislapsille koulussa, mutta he eivät ymmärrä maailman monimutkaisuutta ja päädytte usein riitelemään äänekkäästi.

Olet “Vanhemman syyrialaisen pakolaisnaisen” poika ja “Opettajan” oppilas.

Harjoituksen alussa tapaavat äitisi koulun portilla, kun kuulet ihmisten huutoa kadulta. Yksi huutajista on selvästi Lähi-idästä kotoisin.

MONISTE 7

ROOLI 6 - JÄRJESTÖTYÖNTEKIJÄ

Olet kantasuomalainen työntekijä suomalaisessa järjestössä, joka on vuosikausien ajan erikoistunut tukemaan heikompiensaisten sopeutumista yhteiskuntaan ja työelämään. Järjestönne on perinteisesti työskennellyt vammaisten parissa, mutta viime aikoina olette alkaneet auttaa myös Suomeen saapuneita pakolaisia. Itse uskot, että Suomella on moraalinen velvollisuus ottaa sota-alueilta pakolaisia, joiden henki olisi kotimaassa uhattuna, etenkin kun muistaa suomalaisten omat kokemukset sodasta ja pakolaisuudesta. Tiedät, että Lähi-idästä tulevien maahanmuuttajien kotouttaminen suomalaiseen yhteiskuntaan on suuri haaste, ja pyrit parhaasi mukaan vastaamaan siihen. Koet sen velvollisuutenasi. Ymmärrät, että yhteiskunnallisen järjestön edustajana sinun ehkä odotetaan välittävän vuoropuhelua, jos yhteisön keskuudessa syntyy riitoja.

Lapsesi on “Kantasuomalainen koululainen”, joka käy “Opettajan” koulua. “Opettajaan” sinulla on neutraalit välit. Joudut ehkä etsimään liittolaisia ja tukijoita pyrkimyksillesi edistää vuoropuhelua.

Harjoituksen alussa olet hakemassa lastasi koulusta, kun huomaat kadulla huutavia ihmisiä. Yksi huutajista on selvästi Lähi-idästä kotoisin.

MONISTE 8

ROOLI 7 - KANTASUOMALAINEN KOULULAINEN

Olet “Opettajan” luokkaa käyvä kantasuomalainen koululainen. Saat hyviä numeroita koulussa ja tulet hyvin toimeen opettajan kanssa. Viime aikoina luokalle on tullut uusia oppilaita pakolaisperheistä, myös Syyriasta. “Teini-ikäinen pakolainen Syyriasta” on yksi heistä. Osa heistä puhuu hyvin englantia, mutta ei niin hyvin suomea. He vaikuttavat ahdistuneilta ja puhuvat paljon oikeastaan vain keskenään arabiaksi, joskus kovaan ääneen. Sinua ei haittaa että he ovat Suomessa, toisin kuin joitain muita, jotka suhtautuvat maahanmuuttoon kielteisemmin. “Järjestöyönekejä” on toinen vanhempasi, joten puhutte näistä asioista usein kotona ruokapöydässä. Sinua hieman nolottaa, että perheesi nähdään pakolaismyönteisenä. Et halua, että sinun odotetaan olevan asioista samaa mieltä kuin vanhempasi, vaan haluat todistaa heille, että sinulla on omatkin mielipiteet ja osaat selvitä vaikeistakin tilanteista omillasi.

“Opettajan” ja vanhempiesi välit ovat neutraalit.

Harjoituksen alussa tapaat isäsi/äitisi koulun portilla, kun kuulet ihmisten huutoa kadulta. Yksi huutajista on selvästi Lähi-idästä kotoisin.

MONISTE 9

ROOLI 8 - TOIMITTAJA

Työskentelet toimittajana kaupungin paikallislehdessä ja kirjoitat monenlaisista aiheista. Olet ollut työssäsi jo hyvän aikaa, joten monet tuntevat nimesi lehtijuttujen ja verkkoartikkelien yhteydestä. Paikalliset poliitikot yrittävät olla hyvää pataa kanssasi, koska he tietävät kaupunkilaisten pitävän artikkeleitasi reiluina ja tasapuolisina, etkä pelkää arvostella valtaapitäviä heidän virheistään. Olet seurannut huolestuneena jännitteiden kasvamista pakolaisten tultua paikkakunnallenne. Uskot, että sota-alueelta tulevat pakolaiset tulisi päästää Suomeen, mutta heidät pitäisi kotouttaa suomalaiseen elämäntapaan mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Mielestäsi päättäjät eivät toimi oikein tässä asiassa. Olet vihainen poliitikoille yleensä ja aivan erityisesti "Valtapuolueen poliitikolle", jonka tunnet työsi puolesta jo vuosien takaa. Uskot, että äärioikeistolaiset aatteet ovat yhtä suuri uhka Suomelle kuin huonosti hoidettu pakolaisvirta.

Lapsesi on "Opettajan" luokalla, mutta suhteesi "Opettajaan" on jännittynyt. Syynä on viime vuonna tapahtunut väärinymmärrys, joka liittyi laajalti seurattuun väittelyyn sosiaalisessa mediassa.

Harjoituksen alussa olet hakemassa lastasi koulusta, kun kuulet ihmisten huutoa kadulta. Yksi huutajista on selvästi Lähi-idästä kotoisin.

Tajuat, että kaupunkilaiset kunnioittavat sinua ja pitävät ehkä sinua luontevana välittäjänä, jos yhteisössä syntyy riitoja. Joudut ehkä etsimään liittolaisia ja tukijoita pyrkimyksillesi edistää vuoropuhelua.

MONISTE 10

ROOLI 9 - VALTAPUOLUEEN POLIITIKKO

Sinut valittiin kunnanvaltuustoon muutama vuosi sitten, ja alkuun olit tyytyväinen vaikutusvaltaisesta ja näkyvästä uudesta työstäsi. Lapsesta saakka olet nauttinut huomiosta, ja nyt saatoit samalla työskennellä yhteisösi hyväksi ja tulla tunnetuksi politiikasta. Mutta siitä lähtien kun pakolaiskriisi Euroopassa alkoi, olet joutunut täysin uuden tilanteen eteen. Äänestäjäsi ovat jakautuneet maahanmuuton vastustajiin ja niihin, joiden mielestä sota-alueilta tulevat pakolaiset tulisi ottaa vastaan. Ensi alkuun et ottanut asiaan selvää kantaa, ja ajan myötä siitä on tullut yhä vaikeampi puheenaihe. Nyt varot valitsemasta puolta, koska et halua menettää äänestäjäsi kummaltakaan laidalta. Vastikään "Toimittajan" artikkelissa moitittiin sinua tästä päättämättömyydestä. Tilanne on hyvin epämukava, etkä oikein tiedä mitä tehdä.

Olet aina ollut hyvissä väleissä "Järjestötyöntekijän", jonka järjestöä olet aina tukenut, koska haluaisit itsekin tehdä samansuuntaista työtä. Lapsesi on oppilaana "Opettajan" luokalla, ja sinulle on neutraali suhde opettajaan.

Harjoituksen alussa olet hakemassa lastasi koulusta, kun kuulet ihmisten huutoa kadulta. Yksi huutajista on selvästi Lähi-idästä kotoisin. Ymmärrät heti, että toimintaasi tässä tilanteessa tullaan arvioimaan julkisuudessa, tai vähintäänkin sosiaalisessa mediassa, ja sillä on vaikutusta vaalitulokseen. Toimettomuus ei tällä kertaa ole vaihtoehto.

Opettaja: Seuraavat ohjeet tulisi antaa vain tiettyjä rooleja esittäville osallistujille:

- *Opettaja*
- *Järjestöyöntekijä*
- *Toimittaja*

MONISTE 11 LISÄOHJEITA ROOLIISI:

Johtuen asemastasi yhteisössä, sinun odotetaan ehkä toimivan vuoropuhelun välittäjänä tai edistävän sitä. Voit tehdä näin yhdessä tois(t)en kanssa tai voi pyytää apua ja tukea ihmisiltä, joiden uskot voivan auttaa. Tai voit tarjota oman tukesi jollekin toiselle, jota haluat rohkaista välittämään vuoropuhelua. Vaikuttavan vuoropuhelun välittämiseksi ja tukemiseksi sinun tulisi parhaasi mukaan toimia näin:

- Luo henkilökohtaisia suhteita avainhenkilöihin konfliktin kummallakin puolella. Kuuntele heidän huoliaan, selvitä heidän todelliset tarpeensa, ja pyydä heitä puhumaan näistä huolista muiden kanssa, sinun avustuksellasi. Keskustele ihmisten kanssa erikseen, kunnes he ovat valmiita puhumaan toisilleen sinun tuellasi.
- Kun avainhenkilöt ovat valmiita neuvottelemaan, luo vuoropuhelulle turvallinen ympäristö. Järjestä keskustelu neutraalissa paikassa ja sovi kaikkien osapuolten kanssa ennakkoon tai heti keskustelun aluksi vuoropuhelun säännöistä. Sääntöjen tulee taata jokaiselle osallistujalle yhtäläiset oikeudet ja estää tuhoisaa käytöstä, kuten henkilökohtaisia solvauksia.
- Varmista, että vuoropuheluun kutsutaan riidan kahden osapuolten lisäksi kaikki ihmiset, joita konflikti koskettaa ja jotka voivat vaikuttaa sen kehittymiseen. Tätä kutsutaan osallisuus- tai inkluusioperiaatteeksi. Voit antaa konfliktista eniten kärsivien ihmisten puhua ensin, mutta anna kaikille vuoronperään mahdollisuus puhua ja tulla kuulluksi.
- Kun tuntuu siltä, että osapuolet alkavat ymmärtää toisiaan paremmin, muista ohjata keskustelua kohti yhteisten ratkaisujen keksimistä.
- Muista, välittäjän rooli on auttaa ihmisiä noudattamaan sääntöjä ja kysymään kysymyksiä, jotka vievät vuoropuhelua rakentavaan suuntaan. Jos olet ottanut välittäjän roolin, yritä olla kertomatta henkilökohtaista kantaa konfliktiin ja siihen, kuka on oikeassa ja kuka väärässä.

OHJEET PURKUKESKUSTELUUN - KYSYMYKSIÄ JA MAHDOLLISIA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Hyvä purku:

- Antaa kaikille harjoitukseen osallistuneille tilaa ilmaista itseään, kuunnella toisia ja pohtia yhdessä.
- On jäsenelty keskustelu, joka etenee askel kerrallaan.
- Pyrkii yhdistämään käytännön harjoituksen henkilökohtaisen oppimiskokemuksen sarjaan laajempia johtopäätöksiä, jotka osallistujat voivat muistaa ja yrittää soveltaa tulevissa tilanteissa.

Yleensä keskustelu etenee loogisesti aiheesta toiseen tässä järjestyksessä:

- *Tunteet:* Kysy osallistujilta, miltä heistä tuntui olla roolissaan. Olivatko he yhtä mieltä rooliin “eläytymisestä” ja kuinka he kokivat vuorovaikutuksen toisten roolien kanssa? Mikä oli helppoa ja mikä vaikeaa kunkin roolin tapauksessa? Anna osallistujien kertoa kokemuksistaan eri rooleissa analysoimatta liiaksi, mutta tarkkaillen – tämä voi osoittaa, kuinka eri ihmiset ovat saattaneet kokea harjoituksen eri tavalla ja siten laajentaa kunkin yksittäisen osallistujan oppimiskokemusta.
- *Lopputulemat:* Keskustele osallistujien kanssa, millaisiin lopputuloksiin he päätyivät harjoituksessa. Saatiinko riitaan ratkaisu tai osittaisia ratkaisuja? Kuka oli lopulta tyytyväinen ja kuka ei, ja miksi? Tämä käytännön tason keskustelu tulisi sitten yleistää opettajan johdolla. Tässä voidaan viitata tyypillisiin konfliktien ratkaisuvaihtoehtoihin (toinen voittaa ja toinen häviää, kumpikin voittaa, kompromissi, kumpikin häviää).
- *Prosessi:* Keskustele osallistujien kanssa, kuinka he yhdessä päätyivät edellä mainittuun loppuratkaisuun. Kuinka hyvin he pystyivät yksilöinä ja ryhmänä käsittelemään konfliktia vuoropuhelun avulla (voit viitata yleisissä ohjeissa kaikille osallistujille annettuihin neuvoihin)? Millainen käytös osoittautui tehokkaaksi ja mikä tehottomaksi riidan ratkaisemisessa, ja miksi? Miten vuoropuhelun välittäjiksi ryhtyneet kokivat tehtävän? Antoiko välittäjä suunvuoron kaikille? Kysykö välittäjä avoimia vai johdattelevia kysymyksiä? Jos tilanteessa oli useita välittäjiä, koordinoivatko he toimintaansa keskenään? Puhuitteko kaikkien riitaa koskettaneiden kanssa? Sovitteko yhdessä keskustelun säännöistä? Mietittekö eri ratkaisuvaihtoja ennen kuin päädyitte omaan ratkaisuunne? Mitä johtopäätöksiä voidaan tehdä vuoropuhelusta konfliktinratkaisun työkaluna ja mitä taitoja taitoja käytäntöjä tarvitaan, vuoropuhelun hyödyntämiseksi omassa elämässämme?